

KO Kivistö Jarkko(VM)

23.03.2020
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto neuvostolle vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 20.3.2020 tiedonannon neuvostolle vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen käyttöönottoa varten. Valtiovarainministerit keskustelevat asiasta puhelinkokouksessa maanantaina 23.3.2020 ja antavat siitä mahdollisesti lausunnon, jossa todettaneen tämän olevan oikea aika lausekkeen käytölle.

Suomen kanta

Valtioneuvosto tukee sitä, että EU:n finanssipoliittisiin sääntöihin sisältyvää joustoa hyödynnetään tässä tilanteessa täysimääräisesti ja kannattaa yleisen poikkeuslausekkeen käyttöönottoa. Lausekkeen soveltamisen tulisi kuitenkin olla tilapäistä. Koronaviruksen varjolla ei tulisi kumota maiden omaa vastuuta talouspolitiikkansa hoidosta eikä lisätä yhteisvastuullista velkaa.

Pääasiallinen sisältö

COVID-19 -epidemian johdosta useimmissa EU-maissa on ryhdytty mittaviin toimiin terveydenhoitojärjestelmän resurssien turvaamiseksi ja taloudellisen toiminnan pysähtymisen aiheuttamien vaurioiden minimoimiseksi, erityisesti tilanteesta eniten kärsivillä toimialoilla. Osa yritysten maksuvalmiutta tukevista toimita on takausluonteisia, joilla ei ole suoraa tai välitöntä budjettivaikutusta julkiseen talouteen. Kaikkiaan nämä toimet merkitsevät kuitenkin mittavaa rasieta julkiselle taloudelle samalla kun taloudellisen aktiviteetin äkkipysähdys johtaa verotulojen vähentymiseen, mistä seurauksena ovat kasvavat julkisen talouden alijäämät.

Komissio on jo aiemmin ilmoittanut käyttävänsä kaikkia vakaus- ja kasvusopimuksen sallimia joustoja ja tulkitsevansa tilanteen julkisen vallan toiminnasta riippumattomaksi poikkeukselliseksi tapahtumaksi, joka mahdollistaa tilanteen hoitoon kohdennettujen toimenpiteiden budjettivaikutuksen jättämisen huomiotta, kun arvioidaan vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista. Koska tilanteen vaatimat toimet ovat kuitenkin poikkeuksellisen laajoja, myös niiden kokonaistaloudellisten vaikutusten lieventäminen vaatii merkittävästi laajempia finanssipoliittisia toimia. Sen vuoksi vakaus- ja kasvusopimuksen laajin mahdollinen jousto on otettava käyttöön.

Vakaus- ja kasvusopimuksen poikkeuslausekkeen käyttönotolla on vaikutuksia sopimuksen molemmissa osissa. Ennaltaehkäisevässä osassa mahdollistetaan poikkeaminen keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta ja korjaavassa osassa jo liiallisen alijäämän menettelyssä olevalle maalle uuden suosituksen antaminen liiallisen alijäämän korjaamiseksi. Poikkeuslauseke ei kuitenkaan sinällään estä liiallisen alijäämän menettelyjen käynnistämistä.

Vakaus- ja kasvusopimuksen yleistä poikkeuslauseketta ei ole vielä koskaan sovellettu. Nyt komissio arvioi lausekkeen käyttönoton ehtojen täyttyvän ja pyytää neuvostoa tukemaan tätä johtopäätöstä. Poikkeuslausekkeen käyttönotto mahdollistaa komissiolle ja neuvostolle koordinoituihin toimiin tarvittavan liikkumavaran vakaus- ja kasvusopimuksen soveltamisessa. Komissio ei kuitenkaan tarkenna tiedonannossaan poikkeuslausekkeen arvioitua voimassaoloaikaa. Komiteatason keskusteluissa komissio on arvioinut, että poikkeuslauseketta sovelletaan ainakin vuosina 2020-2021.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston asetus (EY) N:o 1466/97 julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta: Artiklat 5(1), 6(3), 9(1) ja 10(3).

Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä: Artiklat 3(5) ja 5(2).

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 23.-24.3.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomen kansallisessa lainsäädännössä vakaus- ja kasvusopimuksen poikkeuksellisiin olosuhteisiin viitataan laissa talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista (869/2012, ns. fipo-laki), sekä asetuksessa julkisen talouden suunnitelmasta (120/2014).

Taloudelliset vaikutukset

Yleisen poikkeusehdon käyttönotto antaa myös Suomen harjoittamalle finanssipolitiikalle tilaa toteuttaa tilanteessa tarvittavia toimia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU-jäsenvaltiot ovat laajasti yksimielisiä poikkeusehdon käyttöönotosta. Jakolinjoja saattaa syntyä siinä suhteessa, kuinka täsmällisesti poikkeusehdon voimassaolosta sovitaan vai otetaanko se käyttöön toistaiseksi voimassaolevana.

Asiakirjat

COM(2020) 123 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, finanssineuvos Marketta Henriksson, p. 029 553 0441
VM/KO, erityisasiantuntija Jarkko Kivistö, p. 029 553 0140

EUTORI-tunnus

EU/2020/0771

Liitteet**Viite**

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
